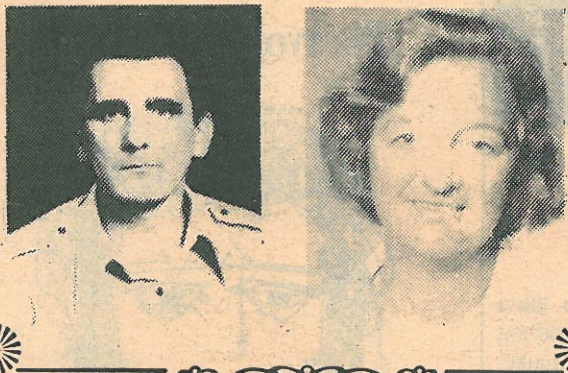

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar Po Domače...

Letos mineva 30. leto odkar so prvi Slovenci po drugi svetovni vojni stopili na avstralska tla. Trideset let je dolga doba a sloge med nami še ni. Naši uspehi na kulturnem polju v multikulturni družbi Avstralije so minimalni. Zgodilo se mi je pred kratkim, da me je ena uradnica na Ministrstvu za emigracijo vprašala kdo so Slovenci... In mi ni hotela verjeti, da je slovensčina danes v Avstraliji eden od maturitetnih predmetov. Tako malo se trudimo za priključitev v javno življenje Avstralije.

Da smo v Avstraliji dobili takšno priznanje za slovenski jezik, je zasluga nekoliko poedincev, katerim je treba izreči globoko zahvalo in spoštovanje za delo, ki je bilo brez dvoma zelo naporno. Vsi Slovenci bi jim morali izkazati, vsako društvo, vsak posameznik, da smo jim iz srca hvaležni. Saj so nas dvignili na raven vidnejših narodov Avstralije v kljub temu, da smo kot etnična skupina ena od najmanj zapaženih.

Prepričana sem, da je trud te skupine Slovencev Slovenskega šolskega odbora zahteval neznansko veliko predno so prišli do uspeha. Moramo se zavedati, da je ta dogodek najvažnejši kulturni dogodek v zgodovini avstralskih Slovencev, ki zasluži da ga ovekovečimo za naše bodoče rodove.

Bilo bi, če smem kaj svojega predložiti, pravilno da vrsti teh somenikov našim pesnikom, dodamo, in to vsaka naša organizacija v svojih spisih, nazidno spominsko ploščo z datumom zgodovinskega tega dne in z imeni posameznikov, ki so nam brez dvoma z velikimi napori pridobili ta privilegij.

Bila bi gromozanska sramota če bi dovolili, da nas tudi v temu slučaju nadvladajo predsodki kakršnekoli narave. Človeku, ki stori dobro delo je treba dati priznanje brez ozira na to če ga imaš rad ali ne, bre ozira nato če se politično ali versko ne strinjaš z njim.

Spominska plošča v zahvalo tem našim izseljenskim kulturnim delavcem, ki so se, v kar sem popolnoma prepričala, brez sebičnih namenov trudili za enakopravnost slovenskega jezika z ostalimi svetovnimi jeziki, bi bila ne samo izraz naše hvaležnosti, ne samo v zpodbujo slovenskemu rodu, ki bo živel v Avstraliji ko nas več nebo, ne samo spomin na imena teh zaslužnih ljudi, ki so se duhovno dvignili nad naše grde razprtije, ampak bi bila tudi izraz naše srčne kulture, ki smo je do sedaj bore malo pokazali.

In bilo bi sramotno če bi se od sedaj naprej kar vsi skupaj hvalili, češ res smo nekaj vredni, kako visoko smo dvignili našo materinščino. Nismo jo dvignili mi - naša izseljenska skupnost - ki je ni.

Dvignili so jo posamezniki. Priznati je treba, da jim kot večina nismo bili v oporo. Upam, da bodo naša društva sprejela ta moj predlog. Takšna spominska plošča, izraz naše srčne kulture v zahvalo borcem za slovensko besedo v Avstraliji bo tudi izraz naše narodne zavesti.

Naj ob koncu izrazim še mojo osebno zahvalo Slovenskemu šolskemu odboru k uspehu, ki ga je z dolgo ztrajno borbo priboril za nas vse - čeprav tega nismo zaslužili.

Pavla Gruden

Dvojezična šola v Monoštru

V Monoštru, središču Porabja na Madžarskem, kjer živijo pripadniki slovenske narodnosti, sta se 1. junija prvič sestala na skupni seji odbor za narodnostna vprašanja pri izvršnem svetu Želzne županije in komisija za narodnosti pri pomurskem medobčinskem svetu SZDL. Gre za dva organa v sosednjih pokrajinah, ki jima je skupna predvsem problematika uresničevanja narodnostne politike, s tem da gre pri nas za pripadnike madžarske narodnosti, v Želzni županiji pa živijo pripadniki slovenske, hrvaške in nemške pripadnosti.

V Želzni županiji v 18 vaseh živi okoli 10.000 prebivalcev slovenske, hrvaške in nemaške narodnosti, kar predstavlja 4 odstotke vsega prebivalstva v županiji.

Pri tem so v Želzni županiji že dosegli nekaj lepih uspehov tako na gospodarskem, kulturnem kot socialnem in izobraževalnem področju. Usmeritev županije je, da izgrajujejo vasi, v katerih živijo narodnosti, hitreje kot madžarske vasi in tako popravijo, kar so zamudili v preteklem obdobju. Tako se lahko pohvalijo s številnimi novimi vrtci, šolami, kulturnimi domovi in zdravstvenimi postajami. Med najpomembnejše akcije štejejo priprave na pričetek gradnje osrednje narodnostne šole v Monoštru, v kateri bo 16 učilnic in v kateri nameravajo uvesti dvojezični pouk, pomembno novost, v katero bodo vključili vse učence višjih stopenj iz slovenskih vasi v Porabju. Vrtci in nižja stopnja osnovnih šol pa bodo še naprej ostali v krajih, kjer živijo pripadniki slovenske narodnosti. Pri tem jim strokovno in materialno pomaga matična domovina Slovenija.

Slovenec,
Jamar v
Novi Gvineji

Jamarji niso ljudje, ki "jamrajo", nego se pogumno spuščajo v globine podzemskih jam in jih raziskujejo. Pri nas v Sloveniji imamo poleg Postojnske lepo število drugih podzemskih jam. Veliko teh je še neraziskanih. Vsi takozvani jamarji so organizirani v društvih, kjer se tudi strokovno podkujejo, kajti spuščat se v temne globine ni le samo hobi, ampak zahteva nekaj znanja, srčnosti in poguma.

Tako je naneslo, da sem se te dni srečal z mladim možem Slovincem, ki je bil na poti v Novo Gvinejo. Silom prilikom se je moral ustaviti v Sydneyu za teden dni, da si je preskrbel vizo za Novo Gvinejo. Tako je imel priloiko, da si ogleda Sydney, sreča z rojaki in z avstralskimi jamarji. Izkoristil je priloiko, da je imel na dveh Sydneyjskih univerzah dva predavanja. Na Univerzi NSW je predaval članom Društva biologov, na Sydneyjski univerzi pa članom Društva biologov iz Sydneya. Predavanja so bila o naših Kraških jamah. Č. Čuješu pa je obljubil, da bo ob povratku iz Nove Gvineje imel predavanje za nas Slovence. Pokazal bi tudi nekaj slik - diapozitivov iz naših kraških jam in verjetno tudi nekaj posnetkov iz Nove Gvineje, ki jih bo posnel tam na svoji ekspediciji.

Ta naš mladi mož po imenu Franci MALIČKAR je doma iz bližnje okolice Kopra. Na Ljubljanski univerzi študira geologijo. Star Šele 22 let si je nabral že precej znanja in izkustev in pozna vse naše podzemne jame. S tem hobijem se bavi že od svoje rane mladosti. Pred nedavnim so naši časopisi v domovini prinesli vest, ko se je s svojim kolegom spustil v neko še neraziskano jamo žyž m globoko in sta ostala kar sedem in pol dneva v jami. Svojevreden rekord! Ta jama se nahaja 1230 m nad gladino Bohinjskega jezera in na dnu 760-ih metrov je temperatura do 5 stopinj izpod ničle.

Jamarji se spuščajo z najlonskimi

Lojze Košorok

Slovenci v Zemejstvu

Nova Slovenska Šola v Stari Gorici

Goriški župan Pasquale de Simone je 27. maja prerezal trak pred novozgrajeno osnovno šolo za slovenske otroke v severnem delu stare Gorice. Dogodek je vredno zabeležiti, ker po eni strani odraža spremenjen odnos lokalnih oblasti do slovenske narodnostne skupnosti, po drugi strani pa priča o izrednih zakasnitvah pri realizaciji potreb slovenske narodnostne skupnosti v mestu.

Nova osnovna šola je namreč prvi šolski objekt, ki je bil zgrajen v Gorici za potrebe slovenskih učencev z javnim denarjem. Že pod Avstrijo so Slovenci sami postavili potrebna šolska poslopja z zbiranjem prispevkov med zainteresiranim prebivalstvom: fašistična vladavina pa je po zloglasni Gentilijevi reformi proti koncu dvajsetih let te objekte na različne način odtujila. Tako po vojni gostujejo šole bodisi v zasebnih objektih ali pa v dotrajanih zgradbah.

Nova šola v severnem delu mesta je največja osnovna šola s slovenskim učnim jezikom v goriški občini. Skupaj ima okoli 100 učencev. Objekt je zgrajen zares funkcionalno ter tako zasnovan, da bo zadoščal potrebam tudi, če bo število otrok še naraščalo. Občina in dežela sta investirali v zgradbo okoli 350 milijonov lir. Ob šoli so začeli graditi tudi novi vrtec za slovenske otroke, ki ga bodo odprli v začetku osemdesetih let.

Sicer pa so v občini Gorica še štiri slovenske osnovne šole in sicer ena v mestu ter po ena v Štandrežu, Pevmi in Podgori. Skupaj obiskuje trenutno vse šole okoli 300 učencev. V primerjavi z leti nazaj se njihovo število stalno veča in tudi za prihodnja leta napovedujejo nadaljnji porast števila slovenskih otrok.

Fadijske oddaje za porabske Slovence

V boju za enakopravnost na vseh področjih so tudi Slovenci na Madžarskem zabeležili nov uspeh. Konec maja je namreč studio Győr radia Budimpešta pripravil prvo oddajo v slovensčini, ki pomeni začetek enakopravnega uveljavljanja Slovencev tudi na tem področju.

S slovenskimi oddajami se bo Gyorski radio v začetku oglašal sicer samo vsaka dva tedna po četr ure, toda pozneje bodo te oddaje postale pogostejše in tudi daljše. Radijske oddaje za slovensko narodnostno skupnost so namreč rezultat razvoja narodnostne politike na Madžarskem v zadnjih letih in je ob nadaljnjem takšnem razvoju pričakovati še nadaljnje uspehe.

Na Kratko

Velenje: Selitev rudniških objektov

V delovni organizaciji Rudnik lignita Velenja nameravajo sedanje republiške objekte v Prelogah čimprej preseliti, da bi tako sprostili velike zaloge kvalitetnega premoga, ki ostajajo sedaj neizkoriščene. V nekaj naslednjih letih bi lahko s tako sproščenim odkopnim področjem, kjer leži 70 milijonov ton premoga, zagotovili možnosti za doseganje načrtovanega letnega izkopa 4,7 milijona ton premoga. Predračunska vrednost celotne investicije je ocenjena na 2 milijardi 278 milijonov 671 tisoč dinarjev. Za prvo fazo investicije, ki je načrtovana za čas od leta 1979 do 1980 in kjer gre le za preselitev sedanjih rudniških objektov v Prelogah, so sredstva v višini 926 milijonov 985 tisoč dinarjev že zagotovljena iz sredstev, ki se formirajo pri ISE.

Ljubljana: Izvoz gozdnih sadežev
In zelišč

Delovna organizacija Emona Commerce je ena največjih izvoznih gozdnih plodov in zdravilnih zelišč pri nas. Lansko leto so izvozili za okrog 120 milijonov dinarej svežih, posušenih ter vložnih gob, in sicer največ v Italijo, ZR Nemačijo, Avstrijo in Švico ter Francijo. Precej izvažajo zdravilnih zelišč in drugih gozdnih plodov, za kar ima Emona Commerce organizirano močno odkupno mrežo po vsej državi. Letno tako odkupijo okrog 155 tisoč kilogramov borovnic, 280 tisoč kilogramov malin, 150 tisoč kilogramov šipka, 120 tisoč kilogramov brinovih jagod, 160 tisoč kilogramov bezga in še več tisoč kilogramov gozdnih zelišč, ki jih predelane ali sveže pošiljajo na evropski trg. Sodelujejo pa tudi z domačimi farmacevtskimi tovarnami, na primer s Krko.

Zalog: Dvajset let mesne industrije

Letos bo delovni kolektiv mesne industrije v Zalogu praznoval 20. obletnico obstoja. Prvotno so bili proizvođači klavnice v Zalogu namenjeni le Ljubljani, danes pa oskrbuje ta klavnica z mesom in mesnim izdelki vslo Slovenijo in tudi druge republike, razen tega pa izvažajo meso, predvsem v Grčijo in Italijo. Poudariti je treba, da je mesna industrija v Zalogu ena redkih klavniških industrij, ki nima izgub. Že sedmo leto poslujejo pozitivno. Letno povečajo storilnost za 4 do 5 odstotkov. Lani so predelali 14.000 glav gover, od tega so jih spitali na farmah Emone 5000 glav, iz ihanske farme pa so dobili tudi 40.000 prašičev. Letos načrtujejo predelavo 85.000 prašičev, za tisoč glav pa bodo povečali predelavo goveje živine. Za vse načrtovane količine imajo že sklenjene pogodbe s proizvajalci.

Lani so pričeli z dvema naložbama, in sicer z gradnjo plinovoda in prestavitvijo industrijskega tira za nakladalno ploščedjo in nadstrešnico. Za investicijska vzdrževanja so lani porabili 260 milijonov din.

Zeleni vlak med Mariborom in
Ljubljano

Železniško gospodarstvo Ljubljana med Mariborom in Ljubljano uvaja nov vlak, ki ustreza vsem zahtevam modernega prometa in predstavlja merilo, po katerem bodo oblikovali bodoče medmestne vlake višje kvalitete. Vozni čas ZELENEGA VLAKA je skrčen na minimum, poslovnemu potniku pa vlak nudi udobje, ki ga osebno vozilo ne premore: med vožnjo mu bodo postregli z brezplačnim obrokom, mogoče bo dobiti jedi in pijače po naročilu, na voljo bo dnevno časopisje.

V vsaki enoti vlaka je salon za 5 oseb, ki omogoča zbrano in nemoteno delo s sodelavci. Mogoče je celo naročiti taksi ali rent-a-car, ki bo čakal na postaji. Vsi vozovi so klimatizirani. Vozovnice, ki zagotavljajo tudi sedež, je mogoče naročiti najkasneje en dan pred potovanjem tudi telefonično na železniških postajah in v poslovalnicah TTG, železničarji pa bodo poskrbeli, da bodo pravočasno dostavljene delovni organizaciji, ki jih je naročila.

"BRANA"

TRAVEL AGENCY
& RECORD BARMi vam sređujemo sve vrste
dokumenata i organizuje-
mo putovanja u sve
krajeve sveta.Kod nas takođe možete
kupiti sve novije ploče iz
zemlje, kao i najaktuelniju
štamptu.23 THE CRESCENT
FAIRFIELD 2165, N.S.W.
TELEPHONE 727 7942

TRIBINA ČITALACA

Pjesma Noći

On, taj hvaljeni glas svima...
nad naseljem kasni alt dijevojački,
pod mjesecom čela svoga,
poji pjesme o skamenjenoj prošlosti.

Srebrno je svijetlo zasvijetlilo,
vasionom glasa i njenog tjela,
sa sumrakom početak snova
naslutila je i ruža plamena.

Sa usana joj tada šapat zamire,
a u plavetnilu krila prošlost pišu,
minuloga dana ljubavi su umrle
i u taktu snova one sada dišu.

Njihaju se polagano,
smiruju poput ruke joj bijele,
u sjeni od večeri do zore,
nestaje zadnji dio prisutnosti njene.

Samo noć osta u tami svoje tame
zakičena ponekim zvijezdanim sjajem,
u hrabrosti nevjerstva i nemoći svoje,
(samo u snovima)
luta pjesnik sretan, tudim krajem.

Pupoljak

Mlad pupoljak, u ružinog cvijeta
tek počinje pomalo da cvijeta.
Ne za dugo da ruža postane,
te će netko da joj lomi grane.

Latice se počele da šire,
kao da su od bijele svile.
Kud pogledaš, oko da ti stane
razvila se ko jelkine grane.

Divan miris tad ona dobiva,
kao rosa sa njim te opija.
Najljepša, je u cvijetnome raju,
ko proljeće kada je u maju.

Tko god prođe mora da zastane
i pogleda na ružine grane
mnogi cvijetak tada joj zavridi,
a u sebi i on joj se divi...

Maca Vuković

Svi radovi konkurišu
za 'Njegoševu nagradu'

Traži Četu

Imena mu se ne sećam,
cela varoš ga je prosto zvala
puškar jer je bio vlasnik
prodavnice oružja i lovačkog
pribora i oveće radionice za
popravku vatrenog oružja.
Bio je visok, elegantnog
izgleda, dobro uhranjeni
Švaba, rumenih obraza i
crvenog nosa. Impozantno je
delovao kada bi išao u lov.
Obučen u zeleno odelo, sa
dva velika psa, u čizmama i
sa zelenim šeširo. Daleko,
još pre izbivanja rata, bio je
vrlo aktivan folksdojčer.
Nekada bi nedeljom
zamenuo zeleno lovačko
odelo crnim kao uniforma,
kakvo su u to vreme nosili
mnogi Nemci u Jugoslaviji
hitlerovski nastrojani.

Tih aprilskih dana 1941,
kada se stara, kraljevska,
jugoslovenska vojska
povukla a okupatorska još
nije stigla, kada vlada neka
vrsta bezvlašća, ulicom je
lutao jedan jugoslovenski
vojn timer. Od vatrenog oružja
nije imao ništa, jedino oružje
mu je bio bajonet u koricama
obešen za pojasom. Nekako

izostavši iza kolone, izgubivši
se lutao je tražeći svoju
jedinicu da bi joj se
priklučio. Oko njega su se
bili sakupili ljudi, žene, deca.
Upitan kada sada ide i koga
traži odgovorio je:

“Tražim svoju četu.”

Po tome kako je meko
izgovorio reč “četu” odmah
se dalo zaključiti da je
Makedonac. Žene su mu
iznosile hrane da ima za put,
neka kolača, neka kobasice,
šunke. Zahvaljivao se
govoreći da mu je to
dovoljno, da nema gde to sve
ni staviti.

Tražeći kolonu stigao je i u
ulicu gde se nalazila
prodavnica gospodina
puškara. Nalazio se na
suprotnoj strani ulice ispred
same prodavnice, osvrtao se i
gledao na sve strane neće li
od nekud naići njegova četa.
Puškar je to posmatrao iz
svoje radnje, uzeo ga na
nišan, opalio i mladi vojn timer se
srušio mrtav. Telo mrtvog
vojn timer koji kod sebe nije
imao čak ni oružja je čitav

dan na ulici ležalo u lokvi
krvi. Daleko od svog rodnog
kraja, daleko od svoje majke,
oca, sestara i braće. Puškar se
još mnogo kasnije hvalio i
ponosio svojim herojskim
delom.

Naša narodna poslovice
kaže: “Došao davo po
svoje.”

Tako se desilo i sa
puškarom, kao pripadnik
“SS” jedinica zajedno sa
starijim sinom zaglavio je
kod Staljingrada. Mladi sin i
zet su takode poginuli negde
prilikom savezničkog
iskracavanja i Evropu.

Žena mu nije htela da
dočeka kraj rata kod kuće
nego se kao i mnogi drugi
Nemci koji su živili u
Jugoslaviji htela prebaciti u
Nemačku. Ta nepregledna
kolona “povlačećih” civila je
negde na putu pretrpela
strahovito bombardovanje.
Poginula je zajedno sa
čerkom snahom i
unućadima.

Srdan Čičulić

Na tvoj rodendan

Jednog toplog juls kog dana
bilo je veselje tvoga rodendana.
Majka tvoja, brat i sestra, sa buketom
cvijeca poželjeli u život, da te uvijek prati
sreća.

Baš tog istog juls kog dana
s tobom sam se upoznala.
Bio je to dan, pun radosti, sreće
kao rosa kad u zoru, pomiluje cvijeće.

Tvoja pažnja blage riječi pa i poklon mali
šal maramu boje neba, kad mi oko vrata
stavi.
Veselo je srce bilo od radosti i od sreće,
jer se prava ljubav zajedno susreće.

Sve dok žuta lišća, padalo je s grane
šetali smo alejama i brojali sretne dane.
Mjesec nam se blagi pridružiti znao,
dok smo zagrljeni bili, nježno je sijao.

Dvije zvijezde male sa neba su pale
i pored nas, obje su zastale.
Svojim divnim sjajem obasjale put,
od tog trena ostasmo, jedno drugom vijerni
drug.

U ljubavi i u slozi, čerka nam se zlatna rodi
to je bio sretan minut i zvijezdama vraćen
dug.
Za nagradu zvijezdo mala,
od srca vam mnogo, mnogo HVALA.

Maca Vuković

Biseri

Nasmijana nosiš dva sunca na ramenima
I mamiš ševe u modrinu svojih očiju
Mesec ti pase livade na grudima
Umorne krave preživaju u predvečerju
tvojih bokova
Sasvim sigurna ideš mojim koracima
Noseći rubine u svojim očima
O čuvaj te derdane na svom vratu
Te madeže sreće iz noći mojih zubi

Volela si šume livade i ljubice
Smejala si se rekama virovima i slapovima
Radovala si se višnjama šapatima i
zvezdama
Sanjala si o noćima dodirima tim bučnim
Bila si mlada hrabra i vesela
I znala si doći i gledati golubove moga
smeha
Kako odleću sa mojih usana na tvoje čelo
I tihim koracima izašla si sa osmehom
Iz mojih snova sa buketima lepote
I postala biser moga dana

Naskoro će da polete ševe iz tvojih očiju
U lov na lude ritmove sunca

Jovo Miloš

O Ljiljani

Umrla je Ljiljana
koju si ti nekad znao
Umrla je tako tiho
jedne noći tugujući.

Umrla je Ljiljana
i ne traži je više.
Nje nema, ne postoji
zauvek je nestala.

Umrla je Ljiljana
i njena prošlost
njena velika ljubav
njena jedina sreća...

Ovu što vidite
sa tužnim očima
raspletene kose
to je druga Ljiljana.

Ovenulo njeno lice
usne bez osmeha
nesigurni koraci
usamljene Ljiljane.

Od tepe Ljiljane
ljubav napravi - roba
vernost - pustinju
iskrenost - ruševinu.

To je sada Ljiljana
Upoznajte se s njom
Al ti, ne prilazi
ona je za tebe mrtva.

Tošeski Liljana

Kad ćeš draga doći meni!

Prode još jedna godina
upletena u smeđoj kosi
prolazeći ostavila je trag
na licu sa tužnim očima.

A negde, u jednoj zemlji
htelo je srce otići
htelo je leto provesti...
No, nije moglo tamo ostati.

Neka još jedna slana
padne na širna polja
još jedna prolet procveti
jedno leto u vodu ostaviti...

Lepo lice, žarka ljubav
dan i noć zovu vector
da ponese mene do srca tog
što osta zauvek u svetu tom.

Često puta slika me pita:
“Kad ćeš draga doći meni
da meni radost vratiš,
a sebi srećne i vesele dane”.

Govoreći lik sa slike
smršti čelo, stegnu usne
zasvetleše smeđe oči
vrole kapi iz njih potekoše.

Tošeska Liljana